

Ružica Isakov predstavlja živu legendu Srpskog narodnog pozorišta u Novom Sadu. Ona nije ni glumica, ni prima balerina, niti je ikada zapevale neku ariju na pozornici hrama boginje Talije. Ona pripada grupi ljudi poštovalaca i ljubitelja pozorišta koja aplauzom nagrađuje umetnike i svojim prisustvom daje opravdanost postojanja i pozorišta i umetnika i umetnosti uopšte, jer, šta je umetnost bez publike?! Srpsko narodno pozorište može da se pohvali nesvakidašnjim fenomenom: gospođa Ružica Isakov je 64 godine prisutna na gotovo svim predstavama SNP-a. Zahvaljujući pozorištu uspela je da prevaziđe sve teške godine koje su iza nje.

U pozorišnoj imaginaciji skupljala je snagu za realan život. U pozorište je odlazila nesrećna, a iz njega se vraćala srećna ili barem zadovoljna. Najranije detinjstvo Ružica je provela sa porodicom u Zrenjaninu. Kaže da je majka Ester imala divan glas i da je često ispunjavala njihov dom pesmom. Najčešće su to bile mađarske romanse, ali mogle su se čuti i arije iz poznatih opera. Nije uspela da doškoluje svoj glas, jer ju je u tome omela revolucija 1918/19. godine u Mađarskoj, gde se školovala. Od oca Novaka nasledila je emociju i sposobnost da duboko doživi stvarnost. Ružica je srednju, a potom i Višu ekonomsku školu, završila u Novom Sadu. Uporedo se bavila veslanjem u klubu "Danubius". Godine 1954. na Evropskom prvenstvu u veslanju, u čuvenom četvercu, osvojila je zlatnu plaketu i slavu kluba pronela širom starog kontinenta. Mnogo je putovala, i turistički i kao sportista, a kao zaljubljena žena živela je neko vreme u, kakve li slučajnosti, gradu valcera - Beču. Kratak biografski omaž dopunila je podatkom da je sa puno energije i radnog entuzijazma godinama radila u računovodstvu u novosadskom Domu zdravlja. Svoj kreativni i organizacioni potencijal ispoljila je kao jedan od osnivača nove pozorišne kuće, Novosadskog pozorišta. Na njen život presudan uticaj je odigrao odlazak u pozorište 17. novembra 1947. godine, drugog dana pošto je operaska scena ponovo zaživela u Novom Sadu (posle II svetskog rata), kada je kao učenica drugog razreda srednje ekonomske škole, sa razrednim starešinom Marijom Jojkić, gledala „Travijatu“ Đuzepe Verdija. Taj prvi susret, presudano je uticao na to, da i posle 4000 odgledanih predstava „Travijatu“ smatra najlepšom operom i da toj posebnoj umetnosti ostane verna tokom čitavog života. Početci pozorišnog života u Novom Sadu su se odvijali u Sokolani. S jedne strane Sokolskog doma bio je prostor za gimnastička vežbanja, a na drugom delu zgrade bili su zazidani prozori spolja, dok su unutra bili prekriveni zelenim zavesama. Taj drugi deo adaptiranog Sokolskog doma bilo je pozorište. Niti ta improvizacija, niti 400 drvenih sedišta, plus dve lože, nisu sprečavale Novosađane da masovno dolaze u pozorište i traže kartu više. Predstave su u

pozorištu, tadašnjem „Domu kulture“, igrane svakodnevno. U sedam dana na repertoaru su u ravnomernim intervalima izvođene tri opere, dva do tri baleta i jedna do dve dramske predstave. Najinteresantnije je bilo nedeljom. Nedelja je bila pozorišni dan zato što je od 10-12 časova igran matine, na kome su gostovali uglavnom beogradski umetnici. Bio je to kolaž od baletskih i dramskih tačaka, a poznati umetnici, kao što su Drago Starc i Duško Jovanović, pevali su arije iz popularnih opera. U pauzi svoj šou imala je Coka Perić-Nešić, komičarka, koja je zabavljala publiku svojim gegovima. Uveče, u 19 časova, svi su jedva čekali da ponovo uživaju na večernjoj predstavi. Novi Sad i Novosađani su tih siromašnih, posleratnih godina bili gladni umetnosti i žedno su upijali sva znanja koja su im umetnici nesebično darivali. Ružica najlepše dane Opere vezuje za sezonu 1954/55., kada je pevala najbolji dramski sopran u Novom Sadu ikada, Zlata Sesardić, pa Olga Bruči, Zdenka Nikolić, mecosopran Mira Vrčević Buta... (Nezaboravne su njene kreacije Lakme u istoimenoj operi Lea Deliba i Šjore Petrunile u opereti Mala Florami). Tih godina jedan od solista je bila i odličan sopran Matija Skenderović, Slovenka, koja je došla u novosadsku operu da bi bila bliža sinu, koji je sa ženom živeo u Subotici. Družila se sa glumcima i prihvatila je Novosađane kao svoju porodicu. Aplauzi su tih godina trajali po 15 minuta, a umetnici izlazili 15-16 puta da se pokline publici. Bile su to godine velike ljubavi i istinske povezanosti umetnika i publike. Kako je to zapravo izgledalo najbolje može da dočara događaj koji se desio u sezoni 1953/54., kada je u Faustu, Šarla Gunoa, prema prvoj podeli pevala, tek drugu reprizu, prelepa Zdenka Nikolić (premijeru je pevala Inka Vojvodić-Polić, a Anica Čepe prvu reprizu). Publika je premijeru i prvu reprizu prihvatila prilično rezervisano, ali zato je Zdenka Nikolić pobrala ovacije. Muški deo publike, veliki Zdenkini obožavaoci, svoje divljenje su iskazali tako što su dovezli fijaker pred pozorište, ispregli konje i sami upregnuti vukli Zdenku u kolima punog cveća do mesta gde je društvo slavilo najlepšu i najbolju Margaretu. Cveća je bilo toliko da nije moglo svo da se ponese fijakerom. Danas umetnik dobije po cvet, dva, a nekad ni toliko. Nezaboravan je i ispraćaj soprana Mardžori Radovan, Amerikanke srpskog porekla, koja je 1954. godine donela svoje orginalne kostime za Travijatu. Novosađani su tada po prvi put mogli da dožive svu raskoš pomenute opere. Do tada su pozorišni kostimi bili prilično skromni, jednostavni... Novosađani su se Mardžori na njenom nesebičnom gestu odužili na jedini način na koji su mogli - umetnicu su kolektivno ispratili na voz, sa velikim buketom cveća, zahvalni što je došla u ovaj mali grad. Na dramskoj sceni su tih dana bila prisutna imena poput Ljubice Ravasi, Ivana Hajtla, Coke Perić-Nešić, Slavka Simića, Duška Jakšića, Mire Banjac... Posebno zanimljiva su bila okupljanja u Pozorišnom klubu kod čika Radeta. Tu su se posle premijera okupljali umetnici i njihovi simpatizeri kako bi proslavili nastup i sačekali prve kritike. Čuvena loža u klubu u kojoj su sedeli Skenderović, Nikolić, Vrčević, Burić, Isaković, čekala je do dva, pa i tri sata posle ponoći da iz štampe izađe prvo, još „toplo“ izdanje „Dnevnika“, i da na stranicama kulture pročitaju kritike sa premijere. Kritike Branka Dragutinovića i Mihaila Vukdragovića (muzičkih pedagoga i kritičara „Politike“, ali i „Dnevnika“) bilo da su veličale, bilo da su beležile kikseve, bile su uvek objektivne, a svaka dobra kritika zahtevala je novu turu pića. Koliki je značaj kritike u to vreme bio govori i podatak da je od nje zavisila i plata umetnika i njihovi budući angažmani. Zatim su došle 70-te godine i smena generacija. Stasavali su novi pevači, glumci i baletani koji se nisu dugo zadržavali u Novom Sadu, nego su odlazili u veće centre - Beograd, Ljubljanu, evropske metropole, Ameriku. Stari sjaj SNP je pokušao da vrati prelaskom u novu zgradu. Pojavila su se nova blistava imena, koja su potom stekla svetsku slavu. Bariton Bojan Knežević je svoju karijeru uspešno nastavio u Americi. Zrenjaninac Željko Lučić bio je sin mašinovođe i radio je prvo kao otpravnik vozova. Potom je, za dve godine završio Muzičku akademiju kod Biserke Cvejić i

preko Beograda, Novog Sada i Frankfurta otišao u SAD. Danas, Željko Lučić zauzima zasluženno mesto jednog od vodećih svetskih baritona sa stalnim angažmanom u Metropolitenu. Nemoguće je ne spomenuti zagrebačku divu bugarskog porekla, Marijanu Radev, koja je osim istančane muzikalnosti i glasa posebnih tamnih preliva, posedovala izrazit glumački dar, koji je u potpunosti došao do izražaja u operi Karmen, Žorža Bizea. Plesala je i zavodila, a u drugom činu je u glumačkom besu polomila i sto i sablju, te kreaciju Karmen učinila besmrtnom i teško ponovljivom. Nemoguće je zaobići ni Veru Kovač-Vitkai i temperamentnu Draganu Jugović... I danas SNP ima dobre predstave za koje su zaslužni dobri pevači i glumci: Svitlana Dekar i Daniela Jovanović, te glumački bračni par Isaković-Đurić i Goradana Đurđević. Nažalost, poređenje pozorišne scene nekada i sada ide na štetu vremena sadašnjeg. Neke stvari su nepovratno izgubljene. Jedna od njih je publika, za koju Ružica, bez želje da bilo koga vređa, kaže da ne može da se poredi sa onom „starom“. Nekada se osećala ljubav prema Verdiju, pevačima, ljubav umetnika i publike koja se iskazivala dugim aplauzima i uvek prepunim auditorijumom. Da bi se odužilo publici, SNP je svake godine izlazio sa sedam do osam operskih, sedam baletskih i desetak dramskih premijera. U sezoni 2008/2009. nije bilo nijedna operske (bila je samo jedna obnova) niti baletske premijere. Bilo je doduše nekoliko dramskih premijera, ali verna publika nema šta da gleda, jer nema smisla desetak puta gledati neku dramsku predstavu, za razliku od opere ili baleta. U zaborav su otišle i toalete. Nekada je odlazak u pozorište podrazumevao je dugačku haljinu za žene i smoking za muškarce. Poslednji put Ružica je obukla taftanu crnu suknju i žaket od zlatnog brokata na prvoj predstavi u novoj zgradi pozorišta, i nikada više. Svaka priča danas o načinu odevanja je deplasirana. Što je još gore, danas su balet i opera pale na najniže grane i ako se nešto ne promeni, prvi put za više od šezdeset godina razmišlja da prestane da odlazi u pozorište. Po preseljenju u novu pozorišnu zgradu 1981. godine, uprava pozorišta je dva mesta (broj 12 i 13) u prvom redu velike sale „Jovan Đorđević“ ustupila Ružici Isakov i njenoj pozorišnoj istomišljenici, nedavno preminuloj, Ružici Milak. Prvi red još čine i dr Gordana Milovanov i Đurđinka Acimović, ali njihov pozorišni staž je kraći iz jednostavnog razloga što su desetak i više godina mlađe. Mnoge generacije pevača, igrača i glumaca je počinjalo, stasavalo, doživljavalo zvezdane trenutke i odlazilo u zaslužene penzije, a sve pod budnim okom verne publike iz „prvog reda“. U svim svetskim pozorištima predstava počinje kada se ugase svetla i kada žamor publike utihne. Predstave u SNP-u su počinjale tek kada su umetnici proverili da li je njihov „prvi red“ i njihov „ružičnjak“ (reči soliste Branislava Jatića) na mestu. Ako „prvi red“ izneveri SNP kao što je poslednjih godina SNP-u uspevalo da izneveri njih, nije sigurno da li će i kako će predstave uopšte počinjati. Nova pozorišna sezona je počela i „prvi red“ je opet na mestu. Predstave mogu da počnu.